

Slash 21

Nederlands als 'schering en inslag'-vak

In Moer 2003/1 vertelt Hans Wegman in 'Schrijven in rondes' hoe hij eerstejaars-studenten aan de lerarenopleiding in een drietal stappen een artikel laat schrijven. Een van die eerstejaars is Ruth Rijks. Met als opdracht 'schrijf een artikel over een actueel onderwerp uit de onderwijswereld' ging ze aan de slag met een nieuwe onderwijsvorm in Lichtenvoorde: de slash21-school van het Marianum. Ruth kreeg als opdracht mee het artikel speciaal op de jongere lezer te richten. Ze heeft zich voornamelijk gebaseerd op informatie uit websites, zowel de schoolsite als websites van leerlingen. Om een resultaat van dat 'schrijven in rondes' te laten zien, drukken we het artikel in vrijwel ongewijzigde vorm af. De redactie heeft Ivar Gierveld, docent Nederlands op slash21, gevraagd op haar artikel te reageren.

Een nieuwe eeuw, een nieuwe school!

Samenleving en arbeidsmarkt vragen breed inzetbare mensen. Opgeleid om snel, creatief en effectief oplossingen te vinden. Mensen die kunnen combineren en verbanden zien, die kunnen plannen en sturing en betekenis kunnen geven aan hun eigen werk. Daarom vraagt het onderwijs ook om verandering. Een systeem dat leerlingen voorbereidt op wat de maatschappij van hen verwacht.

Op het gebied van onderwijs zijn er op dit moment veel veranderingen. Het studiehuis in de bovenbouw is nog maar net geïntroduceerd, om betere aansluiting te bieden op het hoger beroeps- en wetenschappelijk onderwijs. Dit systeem blijkt, na wat bijstellingen, goed te werken en daarom wordt het nu voor de Basis Vorming ook tijd voor een nieuw systeem!

'Een nieuwe eeuw, een nieuwe school' is het motto.

Een nieuwe opzet in het onderwijs: een andere manier van lesgeven, veel gebruik maken van computers (!!!), nieuwe vakkenpakketten, een andere inzet van personeel, een betere verhouding tussen leerlingen onderling en leerlingen en hun begeleiders (want zo heten de nieuwe leraren).

Tijd dus voor een school voor leerlingen van de 21e eeuw!

Slash 21

Slash 21 is zo'n nieuwe school. Sinds begin dit jaar is de naam Slash 21 (/21) in onderwijsland een begrip aan het worden. De vernieuwing die Slash 21 in het onderwijs introduceert, wordt met meer dan gewone belangstelling gevolgd, door het Ministerie van Onderwijs, door de inspectie en door onderwijsgevers.

Slash 21 staat voor onderwijs van de 21e eeuw. Daarbij hoort natuurlijk het gebruik van computers. Kinderen leren steeds eerder om te gaan met computers. Dit moet ook doorgevoerd worden in het onderwijs. Vandaar het Slash(/)-teken.

De scholengemeenschap Marianum te Lichtenvoorde heeft vanwege deze landelijke belangstelling gekozen voor een tweede logo: Slash 21 is een onderdeel van Marianum, het is geen zelfstandige school. De leerlingen zullen op latere leeftijd doorstromen vanuit het Slash21-onderwijs naar andere afdelingen van het Marianum. Door de voorbereiding die ze hebben gekregen in het Slash21-onderwijs zullen ze beter voorbereid zijn op wat hun daar te wachten staat. Ook hebben ze kunnen ontdekken welke vorm van onderwijs het beste bij ze past.

Het is toch altijd moeilijk om te kiezen tussen Vmbo of Havo als je niet weet wat het inhoudt en wat deze beslissing voor je toekomst gaat betekenen.

Nieuwe vakkenpakketten

Op zijn website vertelt een leerling van slash21 ons dat het nieuwe leren vooral verbanden leggen betekent. 'Dat wil zeggen dat je niet alles per vak leert, want dit wordt met elkaar verbonden door middel van kernbegrippen. Eerder leerde je iets bij Scheikunde wat je ook nodig hebt bij bijvoorbeeld Biologie. Als je het dan bij Biologie nodig had, was je het alweer

vergeten. Elke leraar legde een ander stukje uit van hetzelfde onderwerp. Zo vergeet je snel dingen, versnippering van kennis noemen ze dat'. Daarom zijn de vakkenpakketten op een andere manier samengesteld en de lessen worden op een andere manier aangeboden.

Het meer gebruikelijke vakkenpakket bestaat uit twee belangrijke delen: Natuur en techniek en Mens en maatschappij. 'Je mag zelf kiezen welke je het leukst vindt en je mag ook het eerste half jaar van beide een beetje meedoen om te kijken welke je het leukst vindt.

Het vakkenpakket Natuur en techniek bestaat vooral uit de meer exacte vakken, zoals wiskunde, natuurkunde, scheikunde en biologie. En Mens en maatschappij uit geschiedenis, economie, aardrijkskunde maar ook vakken als culturele en kunstzinnige vorming.

'We leren hier door middel van kernbegrippen de stof beheersen. Een jaar is verdeeld in verschillende blokken. Elk blok kent z'n eigen kernbegrippen. Hier zijn we dan 3 tot 4 weken onafgebroken mee bezig. Na zo'n blok zijn alle onderdelen van een begrip behandeld en komt er een toets. Doordat we met het onderwerp heel intensief bezig zijn geweest, wordt er op de toets natuurlijk hoog gescoord!.

Kernbegrippen

'Een voorbeeld van een kernbegrip waar we nu mee bezig zijn binnen het vakkenpakket Natuur en techniek is 'Energie'. Om dat helemaal te begrijpen, is het belangrijk gebruik te maken van stof die hoort bij vakken als natuurkunde, wiskunde, scheikunde en biologie.

Vragen als: 'Waar komt energie vandaan?', 'Waaruit bestaat energie?' en 'Hoe kan ik energie opwekken?' beantwoorden we door op onderzoek uit te gaan. Er is een laboratorium op school, waar we zelf proeven kunnen doen om de antwoorden te ontdekken. Zelf omgaan met energie, dat is de manier om er veel over te leren. We maken werkstukken, houden presentaties en we hebben laatst een energie-opwekker bezocht'.

'Ook werken we veel zelfstandiger dan voorheen. Klassen kent Slash 21 niet. Geen leraar meer die een uur lang voor de klas iets staat uit te leggen!.

'Op Slash 21 werken we binnen stamgroepen. Een stamgroep bestaat ongeveer uit 50 leer-

lingen uit hetzelfde jaar. De leerlingen uit een stamgroep werken samen in kleine, wisselende groepjes. Samen moeten ze aan de gang om dingen te ontdekken en begrijpen.

Er is ook geen huiswerk meer, want alles wat leerlingen moeten doen gebeurt op school. Samenwerken is belangrijker dan alleen. Van elkaar leer je vaak meer'.

Nieuw Taalonderwijs

'Ook taal leren we op deze school heel anders. Namelijk volgens de principes van het 'Intensieve Taalonderwijs'. We worden opgeleid om snel en creatief te denken.

In perioden van twaalf weken werken de leerlingen steeds vier dagdelen per week heel intensief aan een moderne taal. 'We moeten ons vanaf het begin in die taal leren uitdrukken. Er wordt dan dus geen Nederlands tegen elkaar gepraat, maar Engels of Duits! Ook komt er een native speaker die ons de taal leert en ons corrigeert, stimuleert en aanvult. Er wordt niet alleen wat geleerd over de taal, maar ook over het land'.

'We maken ook bij het taalonderwijs veel gebruik van het Internet voor uitbreiding van onze talenkennis: We hebben contact via e-mail of de chatbox met leeftijdgenoten in een ander land'. Op deze school mag je chatten! Spelonderwijs leren is hier een begrip.

De beste manier om een taal te leren is door te leren spreken en verstaan. De bedoeling is dat de leerlingen direct merken dat ze met de taal uit de voeten kunnen na zo'n periode.

Ook zelfstandigheid is van belang: via leerzame taken, zoals leesopdrachten over teksten of kijk- en luistertaken, leert de leerling de taal steeds beter te verstaan, gebruiken en begrijpen', is op de website van de school te lezen.

Een nieuwe leraar!

Bij nieuw onderwijs hoort ook een nieuwe leraar. De nieuwe leraar staat niet meer voor de klas om een les te geven. 'De leraar houdt geen lange verhalen over één onderwerp, wij zijn zelf bezig dingen te ontdekken op onze eigen manier, eigen tempo en naar eigen inzichten'.

Een groot deel van de taken van de leraar wordt overgenomen door de onderwijsassistenten, native speakers en door elektronische leer-middelen. De leraar heeft hierdoor zijn handen

vrij om toe te zien op prestaties en vorderingen van de leerlingen. Hij moedigt aan, inspireert en helpt de leerlingen ontdekken hoe ze het best kunnen leren en begrijpen. De nieuwe leraar heet tutor en heeft voor dat tutorschap een speciale opleiding gehad.

De tutor en de onderwijsassistenten vormen samen het team, boven hun staat een teamleider. Ze zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het onderwijs en de begeleiding van een vaste groep leerlingen voor drie jaar. Hierdoor ontstaat een vrij hechte band tussen de leerlingen en hun begeleiders. In deze leer-situatie krijgen de leerlingen de meeste kans om zich, ook op sociaal gebied, te ontplooiën. In een vertrouwde omgeving kan de leerling het meest leren.

Pauze in de 'huiskamer' van de school

In de pauze zitten we in de 'huiskamer' van de school. De aula is veranderd in iets wat meer op een huiskamer lijkt, met banken en gezellige hoekjes waar de leerlingen lekker rustig kunnen zitten. De huiskamer biedt daarnaast voldoende hoekjes en plaatsen waar groepjes leerlingen met elkaar kunnen werken aan opdrachten. Ook wordt deze ruimte gebruikt als overblijfruimte, met pauze-programma's om even te ontspannen. In de pauzes en in de verschillende ruimtes trekken de jongeren doorgaans in groepjes met elkaar op. Ogenschijnlijk vooral om met elkaar te lachen. In werkelijkheid gaat het veel dieper. Door hun ongedwongen omgang leren ze enorm veel van elkaar. In feite is zo'n groep een natuurlijke leefomgeving. Hier worden inzichten in emoties gedeeld. Hierdoor ontstaat een hechte band tussen de leerlingen. Dit bevordert, ook volgens de leerlingen zelf, het leren. Door zo'n vertrouwde omgeving hebben ze veel meer zin om bezig te zijn met leren en ontdekken. Elke dag weer hebben ze zin om naar school te gaan, zeggen ze.

Nog meer verschillen

Een computerruimte is op deze school natuurlijk niet weg te denken. Daarnaast heeft de school een mediatheek en een gigantische ontdekkingsruimte met een laboratoriumhoek. Ook is er een techniek- en atelierhoek te vinden. Bovendien krijgt de school op termijn de beschikking over een theaterzaal.

'Deze school wil bereiken dat jonge mensen hun vervolgonderwijs en/of de maatschappij aankunnen. Daartoe moeten hun vaardigheden (verder) ontwikkeld worden en hun zelfstandigheid vergroot.'

Wat vinden de leerlingen er zelf van?

Natuurlijk zijn de leerlingen blij met dit moderne onderwijs. Het gebruik maken van computers is een van de dingen die een grote rol spelen in hun leven. Ze kunnen er gemakkelijk mee uit de voeten en ze vinden het fijn om dit ook op school toe te mogen passen. Per 10 leerlingen zijn er 6 computers beschikbaar. Dit betekent dat er veel gebruik gemaakt wordt van computers.

Ook worden ze heel zelfstandig van de manier van 'lesgeven' op deze school.

'We ontdekken dat we zelf, met onze eigen kennis en die van medeleerlingen, een heel eind kunnen komen. We hebben geen leraar nodig die ons alles uitlegt, maar vooral elkaar'.

Natuurlijk worden ze genoeg ondersteund door hun begeleiders en hierdoor hebben ze niet het gevoel dat ze er helemaal alleen voor staan.

De leerlingen bevinden zich het liefst in de ontdekkingsruimten in de school. Hier leren ze het meest. Dit is wat ze leuk vinden: zelf ontdekken en samenwerken! Je kan zelf kiezen voor dat wat je het leukst vindt. Je kiest het vakkenpakket dat het best aansluit bij je interesses. Wat de leerlingen natuurlijk het allerfijnst vinden aan Slash 21, is: geen huiswerk!!

'Als je thuis komt van school, ben je ook echt klaar. Alles wat je moet doen, doe je op school in groepjes. Op school zit ik heel veel te chatten met mijn vrienden uit Engeland, het is fijn dat dat ook mag. Het is een project voor Engels, waar we dit blok mee bezig zijn. Mijn ouders zijn blij dat ik thuis niet steeds op het Internet zit. Als ik thuis kom ben ik meestal wel moe van alles wat ik die dag op school heb gedaan. Je bent steeds bezig eigenlijk. Is het niet in de onderzoeksruimte, dan is het wel aan de computer. Daarom ben ik meestal blij dat ik geen huiswerk meer hoeft te maken'.

Slash 21 lijkt het onderwijs van de toekomst te zijn. Op dit moment zijn er nog niet erg veel scholen die het hebben ingevoerd, maar wat niet is kan nog komen.

De leerlingen die van het Slash 21 onderwijs komen, lijken zeer geschikt om te kunnen functioneren in de maatschappij van de toekomst. Mensen die goed samen kunnen werken, verbanden kunnen zien en snel en creatief oplossingen kunnen bedenken. Dat is wat we nodig hebben!

Ruth Rijks

Moer vroeg Ivar Gierveld, docent Nederlands op slash21, om kort commentaar op het artikel.

'De teneur van het stuk klopt wel. De nieuwe manier van leren is inderdaad gebaseerd op samenwerken, zelfontdekkend leren, en authentiek leren. Breng de kinderen in een situatie waarin ze wel moeten leren om verder te kunnen en ze zullen leren. Zeker als je ook nog dicht bij de belevingswereld van het kind blijft.'

Vertel eens iets over het ontstaan van het idee.

'Zo'n zes jaar geleden is er een groepje mensen geweest bij de stichting Carmelcollege dat zich het volgende heeft afgevraagd: 'Als we alle beperkingen die het middelbaar onderwijs kent, zoals de schools ingerichte lokalen, geld, bestaande methodes, kerndoelen, niveauindelingen etcetera, overboord zouden gooien en ons afvragen wat de beste manier is om de jeugd dingen bij te brengen, waar zouden we dan mee komen?' Vanuit die gedachte heeft het principe van Slash21 langzaam vorm gekregen. Toen de kogel door de kerk was en het bestuur van Carmel besloot dit idee te realiseren, is men op zoek gegaan naar een goede locatie. Uiteindelijk is men in Lichtenvoorde uitgekomen, bij scholengemeenschap Marianum.

De organisatiestructuur van onze school is ongeveer als volgt: een teamleider, tutores en onderwijsassistenten. Iedereen is verantwoordelijk voor een bepaald deel. De teamleider zorgt voor het welzijn van het personeel en is intermediair tussen schrijversgroep, bestuur en personeel. Tutores zijn verantwoordelijk voor het leerproces en de voortgang van leerlingen en onderwijsassistenten zorgen voor ondersteuning. De eerste jaren wordt er ook gebruik gemaakt van een schrijversgroep. Het KPC, dat ook meegedacht heeft in de ontwikkeling, zorgt voor aanlevering van materiaal voor de

kernbegrippen, en het SLO zorgt voor het materiaal voor het talenonderwijs.

Hoe gaat het verder?

De toekomst (zoals die nu bekend is) ziet er ongeveer als volgt uit: afgelopen jaar zijn 150 leerlingen begonnen, verdeeld over drie stamgroepen. Komend jaar komen daar 150 nieuwe leerlingen bij. Deze 300 leerlingen worden verdeeld over twee groepen waar twee begeleidingsteams op komen te staan. Een groep van 150 bestaat dan uit 100 tweedejaars en 50 eerstejaars. De andere groep uit 50 tweedejaars en 100 eerstejaars. Op deze manier kunnen we de beperkingen van verschillende leerjaren gedeeltelijk opheffen. Een jaar later, als er weer 150 leerlingen bijkomen, krijgt de definitieve structuur vorm. Slash21 bestaat dan uit 3 groepen van 150. Elk van die groepen bestaat dan uit 50 eerste 50 tweede en 50 derde jaars leerlingen. Begeleidingsteams zullen dan dus drie jaar met de leerlingen meegaan waardoor een sterk persoonlijk contact ontstaat. Dit laatste is overigens nu al een van de grote winstpunten. De open structuur van de school waarin leraren veel meer facilitair gericht tussen de leerlingen staan dan docerend erboven, heeft ertoe geleid dat de relatie met de leerlingen zeer open is waardoor de motivatie bij leerlingen groot is. De havo/vwo leerlingen zullen na het derde jaar doorstromen naar het studiehuis. De vmbo-leerlingen zullen praktijkvakken volgen op het reguliere Marianum en theorievakken bij ons. Een belangrijk punt is verder dat we samen met de leerlingen het leerproces inzichtelijk willen krijgen. De leerling zal zich bewust moeten worden waar zijn eigen kwaliteiten, maar ook hiaten liggen. In plaats van achterover geleund te wachten op wat de leraar aanbiedt, moet de leerling actief meedenken over wat hij of zij nodig heeft om verder te komen in zijn eigen ontwikkeling.

Is de school geschikt voor alle leerlingen?

In principe wel. Door een te groot aantal aanmeldingen hebben we moeten loten waarbij alleen rekening is gehouden met een normale verdeling jongens, meisjes en havo/vwo, vmbo. Omdat wij rekening proberen te houden met verschillende leerstijlen, hebben leerlingen dus de mogelijkheid om op allerlei verschillende manieren met het materiaal om te gaan.

Bovendien gaat de ene leerling veel dieper op het materiaal in dan de ander. Zo bezien gaat differentiatie bij ons dus veel verder dan vmbo, havo, vwo, maar is die veel individueler. Hierbij wil ik wel zeggen dat dit een moeilijk punt is, en dat we aan het begin staan van een moeilijk traject. Leerlingen moeten namelijk veel meer geobserveerd worden dan in het reguliere onderwijs. Bovendien willen we de rol van traditionele toetsen minimaliseren. Voor ons is het vaak moeilijk om in lastige situaties en geconfronteerd met problemen, niet terug te grijpen naar oude gewoontes. Vertrouwen in het concept en loslaten van oude gewoontes is heel belangrijk.

En het 'vak' Nederlands?

Nederlands wordt op slash21 net zoals wiskunde en culturele, kunstzinnige en creatieve onderdelen, gezien als een 'schering en inslag'-vak. Tijdens de kernbegrippen komen deze onderdelen telkens terug. Organisatorisch heel zwaar, maar uiteindelijk wel het beste naar mijn mening. Nederlands komt dus zeker aan de

orde, maar wordt zo niet genoemd. Zowel creatief schrijven als verslagen maken als presenteren als literatuur als spelling komen in verborgen vorm voortdurend terug.

Geef eens een voorbeeld.

Nou, een kernbegrip dat behandeld wordt is 'ontwikkeling'. Binnen dat blok leren wij de leerlingen nadenken over de toekomst. Dromen, wensen, studie, zaken waar je wel en geen invloed op hebt. Met andere woorden, de deuren naar de eigen toekomst openen. Op zijn minst erover nadenken. De rode draad binnen dat blok is het schrijven van een biografie over een 65+er. Daarvoor moeten ze onder andere met behulp van werkwijzers een interview voorbereiden en houden, dat interview verwerken in een verslag, een bronnenonderzoek doen naar de tijd dat hun geïnterviewde jong was. Nederlands plus geschiedenis dus. Daarna moeten ze deze stukken samenvoegen tot een biografie. In dit ene blok komen dus heel wat zaken kijken die normaal gesproken binnen lessen Nederlands behandeld worden.

Stichting Methode De Haan

Ideële stichting ter verbetering van het onderwijs

DYSLECTISCH en / of TAALZWAK

Een taalkundig probleem met een taalkundige oplossing

De stichting verzorgt:

- informatie, consultatie - aanvankelijk lezen en schrijven (Nederlands)
- remedial teaching - aanvankelijk lezen en schrijven (Engels)
- dyslexieverklaring - aanvankelijk lezen en schrijven (Frans)
- voorlichting op scholen
- voorlichting aan ouders
- opleiding Methode De Haan
- gratis dyslexiekrant

Infonummers: 020-4687339 / 6935834 / 06-22453538

Secretariaat: 073-6411604

www.methodedehaan.nl

info@methodedehaan.nl